

Motion till riksdagen 2005/06:Ju530

av **Beatrice Ask m.fl. (m)**

Påföljder

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	4
4	Dagens påföljdssystem.....	4
4.1	Påföljderna	4
5	Behovet av reformer.....	5
5.1	Straffmätning och påföljdsval	5
5.2	Förtydliga påföljdssystemet	7
5.3	Böteslagstiftningen.....	8
6	Unga lagöverträdare	9
7	Utländska brottslingar	11
7.1	Utvisning på grund av brott.....	11
7.2	Allvarlig brottslighet	12
8	Vissa övriga frågor.....	12

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hela straffskalan skall beaktas vid bestämmandet av en enskild gärnings straffvärde.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att böter och fängelse skall vara de huvudsakliga påföljderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhällstjänst skall vara påbörjad inom en månad från att domen vunnit laga kraft.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att villkorlig frigivning efter två tredjedelar av utdömt straff skall ske efter individuell prövning där skötsamhet skall premieras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att domstol skall fatta beslut om huruvida ett straff skall avtjänas med fotboja eller ej.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att intensivövervakning med elektronisk kontroll skall vara en påföljd som sorterar under villkorligt fängelse.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen rörande intensivövervakning med elektronisk kontroll skall utvärderas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bötesbeloppen skall höjas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa vård inom socialtjänsten som påföljd.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppföljningssammanträden med åklagare eller domare skall införas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sluten ungdomsvård skall vara kriminalvårdens ansvar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att veckoslutshem skall införas som påföljd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomstjänst skall vara en självständig påföljd.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elektronisk intensivövervakning, s.k. fotboja, som påföljd för unga brottslingar skall utredas.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta drogtester på unga från tolv års ålder.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen avseende utvisning på grund av brott skall skärpas.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffskalan för grov olovlig körning skall höjas till ett år.

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att straffskalorna skall ses över för att se om det är fler straffskalor som behöver justeras för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder.

¹ Yrkande 16 hänvisat till SFU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Påföljdssystemet är ofta föremål för debatt. Åsikterna går isär om en person som har begått brott skall straffas eller vårdas för att rehabiliteras eller en kombination av straff och vård. Frågorna rymmer en mängd problem där hänsyn skall tas till brottsoffer, gärningsmän, kostnader och inte minst hur gemene man uppfattar att straffet står i rimlig proportion till det begångna brottet.

Dagens påföljdssystem har under lång tid färgats av socialdemokratis gärningsmannaperspektiv där gärningsmannens personliga förutsättningar, eller brist på sådana, har varit vägledande för valet av påföljd. Vårdtanken har haft en framträdande roll. Det framstår dock som alltmer tydligt att systemet under senare år har havererat och vården har i stora delar övergått till förvaring. En av huvudorsakerna till dagens situation är regeringens njudda inställning till rättsväsendet. Den ekonomiska nedmonteringen har pågått under lång tid, vilket bl.a. lett till dagens ohållbara situation på våra anstalter med överbeläggning, rymningar och gisslansituationer som följd.

Vi står nu inför en vändpunkt. Rättsstaten måste återupprättas där satsningar på hela rättskedjan måste vara i fokus. En viktig del i denna återupprättelse är de påföljder som kommer att utdömas. Påföljderna skall överensstämma med det allmänna rättsmedvetandet.

4 Dagens påföljdssystem

4.1 Påföljderna

Dagens påföljdssystem regleras i 25–28 kap. brottsbalken. Systemet har allteftersom åren gått vuxit i omfattning med en mängd olika alternativ och är i dag en relativt svåröverskådlig materia. För den enskilde som har begått ett brott torde förutsebarheten om vilken påföljd som är att vänta var mycket begränsad med undantag för dem som ofta frekventerar våra domstolar. Följande påföljder är i dag tillgängliga för domarna:

- Fängelse
- Villkorlig dom
 - med samhällstjänst
 - med böter
- Skyddstillsyn
 - med fängelse
 - med föreskrift
 - kontraktsvård
 - med böter
- Dagsböter
- Penningböter
- Sluten ungdomsvård

- Ungdomstjänst
- Överlämnande till socialtjänsten.

Till detta kommer att fängelsestraff under vissa förutsättningar kan avtjänas med elektronisk fotboja. Vidare kommer de personer som lider av en allvarlig psykisk störning att överlämnas till rättspsykiatrisk vård.

Av uppställningen framgår att risken för att samma brott leder till olika påföljd är påtaglig. Inte sällan leder detta till att två personer som tillsammans utfört en gärning kommer att ådömas skilda påföljder. Att bedömningarna över landet skiljer sig åt är oundvikligt men med dagens system har vi i praktiken olika rättvisor beroende på var någonstans i landet brottet har begåtts. Som exempel kan nämnas att gränsen för åtal avseende s.k. snyltbrott skiftar över landet. Snyltbrott är t.ex. att inte betala sin restaurangnota eller taxiresa. I vissa delar går gränsen vid 350 kr medan andra orter tillämpar en gräns som går vid 1 000 kr. Grundläggande begrepp som likhet inför lagen är således åsidosatta.

5 Behovet av reformer

5.1 Straffmätning och påföljdsval

I 29 kap. brottsbalken regleras hur straffet skall värderas. Varje gärning värderas självständigt, varefter en sammanvägning sker och hänsyn tas till försvårande respektive förmildrande omständigheter. Efter sammanvägning beslutas vilken påföljd som skall dömas ut. Påföljdsvalet regleras i brottsbalkens 30 kap. brottsbalken.

Den enskilda gärningens straffvärde har genom åren vuxit fram genom praxis. Domstolarna har att utgå från botten av straffskalan, och av förarbetena framgår att den övre delen av straffskalan är avsedd för exceptionella fall som i praktiken sällan inträffar. Det medför att straffskalorna i praktiken inte utnyttjas, vilket gör att de utdömda straffen ofta framstår som mycket milda.

Gärning	Straffskala	Genomsnittlig påföljd ¹
Grov misshandel	Fängelse 1–10 år	17,8 månader
Grov kvinnofridskränkning	Fängelse 6 mån till 6 år	10,5 månader
Grovt rattfylleri	Fängelse upp till 2 år.	1,6 månader

Tabellen kan göras längre men den illustrerar tydligt hur praxis har utvecklats. Den hänsyn som domstolarna tvingas göra bottnar i den socialdemokratiska kriminalpolitik som dominerat i decennier. Vi anser att det är nödvändigt att det allmänna rättsmedvetandet speglas i de straff som döms ut. Det

¹ Riksdagens utredningstjänst, 2005-09-08, Dnr 2005:1426.

Fel! Okänt namn på

finns olika vägar att gå. Det vanligaste förslaget är att skärpa straffskalan genom att höja straffmaximum. Ett annat alternativ är att höja straffminimum. Nackdelen med båda är att det kräver en omfattande genomgång av brottskatalogen med en mängd lagändringar som följd. Vi moderater förordar en annan väg.

Genom att komplettera 29 kap. brottsbalken med en föreskrift om att straffskalan skall utnyttjas i större utsträckning vid fastställandet av det enskilda brottets straffvärde kommer de utdömda påföljderna i högre grad att stå i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. Straffskalorna kan lämnas orörda men straffvärdet för den enskilda gärningen skärps.

Som exempel kan nämnas grovt rattfylleri som har en straffskala om fängelse i högst två år. Med vårt nya synsätt kommer en person med alkoholhalt kring 1,5 promille, vilket är tämligen normalt förekommande, att dömas till fängelse i tre till sex månader mot dagens en månad. En person som däremot har 4 promille i blodet, vilket är mycket högt, och som tidigare dömts för grovt rattfylleri kan påräkna en påföljd som ligger i toppen av straffskalan – fängelse i två år. Genom detta synsätt kommer straffskalorna att användas i större utsträckning, och dessutom kommer de utdömda straffen att bli mer förståeliga för allmänheten. Många har nog frågat sig varför grovt rattfylleri kan ge två års fängelse när det i praktiken aldrig döms ut längre straff än tre månader.

Till skillnad från i dag kommer således hela straffskalan att utnyttjas. Emellertid bör straffskalans översta del vara förbehållen allvarliga brott, och dessutom torde det i de flesta fall att vara fråga om återfallbrottslighet.

Vissa typer av brott som t.ex. narkotikabrott kommer inte att påverkas i lika hög grad då straffskalan redan i dag utnyttjas fullt ut, vilket är hänförligt till att narkotikabrott generellt sett bedöms efter mängden narkotika. Tydliga tabeller har medfört straffskalans hela utnyttjande. De flesta brotten, bl.a. våldsbrotten, kommer dock att vara föremål för en tydlig straffskärpning.

Det finns emellertid även vissa nackdelar med förevarande förslag. Först och främst kommer det att krävas ny domstolspraxis. Förslaget kommer att innebära att ett antal avgöranden kommer att föras till Högsta domstolen. Detta innebär i sin tur att det under en övergångsperiod kommer att vara svårt att förutse hur mycket strängare det enskilda brottet skall bedömas. Belastningen på domstolsväsendet och i viss mån åklagarväsendet kommer under en övergångsperiod att öka.

Vidare kommer beläggningen på fängelserna initialt att öka, vilket kommer att kräva resurstillskott för Kriminalvårdsstyrelsen.

När reformen väl är genomförd kommer allmänheten i högre grad än i dag att acceptera de utdömda straffen. Straffskärpningarna kommer att ha en preventiv verkan.

- Vid bestämmandet av en enskild gärnings straffvärde skall hela straffskalan beaktas.

5.2 Förtydliga påföljdssystemet

För att skapa förtroende för de påföljder som är aktuella krävs att påföljdssystemet är tydligt och förutsebart. Dagens system medför, som nämnts ovan, att det finns en risk att likadana brott leder till olika påföljder. Vi anser att likhet inför lagen är en princip som måste återupprättas.

För att uppnå detta föreslår vi att domstolen skall som huvudpåföljder döma ut böter eller fängelse. Fängelse kan i sin tur vara villkorligt eller ovillkorligt. Genom att bara ha två typer av straff blir systemet tydligt och straffen kan jämföras. När villkorligt fängelse döms ut skall i domen fängelsestraffets längd anges. Att alternativpåföljden på detta sätt anges ökar tydligheten. I påföljden villkorligt fängelse skall dagens övriga påföljder ingå, såsom skyddstillsyn och samhällstjänst.

- Böter och fängelse skall vara de huvudsakliga påföljderna.

Den som getts förtroendet att avtjäna sitt straff genom villkorligt fängelse förenat med skyddstillsyn eller samhällstjänst skall sköta sina åligganden. I dag passerar misskötsel ofta obemärkt och om frågan väl lyfts till domstol stannar det ofta vid en varning. Det är ovanligt att en skyddstillsyn omvandlas till fängelse. För att inskräpa att den enskilde gärningsmannen har fått ett förtroende måste misskötsel få snabba och tydliga konsekvenser. Genomförs inte samhällstjänsten inom en viss tid eller missköts den skall det alternativa fängelsestraff som finns i ursprungsdomen verkställas. Samma sak skall gälla vid skyddstillsyn om den dömde inte sköter sina åligganden t.ex. vad gäller behandling och lämnande av blodprover. Är systemet tydligt kommer det att följas i högre utsträckning.

Samhällstjänst skall utföras inom en viss tid från det att domen har vunnit laga kraft. I dag tar genomförandet alltför lång tid, och det händer att saken lämnas därhän. En sådan ordning är oacceptabel. Vi föreslår därför att samhällstjänsten skall vara påbörjad inom en månad från att domen vunnit laga kraft. Har så inte skett skall frågan lyftas till domstol som dömer ut det alternativa fängelsestraffet.

- Samhällstjänst skall vara påbörjad inom en månad från att domen vunnit laga kraft.

Vår grundinställning är att utdömt fängelsestraff skall avtjänas men det skall löna sig att vara skötsam under verkställighetstiden. Efter att två tredjedelar av strafftiden har avtjänats skall det därför vara möjligt att bli villkorligt frigiven. Hänsyn skall då tas till hur den dömde skött sig under fängelsetiden. Har den intagne skött sin tid på anstalten genom deltagande i programverksamhet, hållit sig borta från missbruk, skött permissionerna m.m. skall villkorlig frigivning vara möjlig. Vi menar också att en farlighetsbedömning bör ske.

Vid misskötsel såsom rymning bör frigivningen skjutas upp eller helt utebli innebärande att den intagne får sitta hela strafftiden.

- Villkorlig frigivning efter två tredjedelar av utdömt straff skall ske efter individuell prövning där skötsamhet skall premieras.

Fel! Okänt namn på

Intensivövervakning med elektronisk kontroll, ”fotboja”, har kommit att utveckla sig positivt under de senaste åren. Emellertid har den av regeringen förda politiken medfört en del oönskade effekter. En av dessa negativa effekter är att det inte är domstolen som fattar beslut om huruvida den dömda skall få möjlighet att avtjäna straffet med fotboja. Vi moderater vill därför att dessa beslut skall fattas av domstolen, och fotboja skall betraktas som ett villkorligt fängelsestraff som vid misskötsel skall omvandlas till ovillkorligt fängelse. Kriminalvården skall ta fram nödvändigt underlag till domstolen för att möjliggöra korrekta beslut. På detta sätt kan man undvika de situationer där brottsoffer upplever att gärningsmannen inte fått något straff samtidigt som tydligheten i processen blir bättre.

Regeringen har vidare genom lagstiftning (prop. 2004/05:34) väsentligen utvidgat möjligheterna till att en gärningsman skall få avtjäna sitt fängelsestraff med fotboja. Det är t.ex. möjligt för en person som har fällts till ansvar för grov kvinnofridskränkning att få avtjäna sitt straff med fotboja. Vi moderater motsatte oss denna förändring när den presenterades för riksdagen, bl.a. då lagförslaget knappast kan anses stå i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. Ett antal remissinstanser delade denna uppfattning. Då vi nu har föreslagit ett reformerat påföljdssystem finns det anledning att se över nuvarande lagstiftning i denna fråga och snarast utvärdera den av regeringen genomförda reformen.

- Domstol skall fatta beslut om huruvida ett straff skall avtjänas med fotboja eller ej.
- Intensivövervakning med elektronisk kontroll skall vara en påföljd som sorterar under villkorligt fängelse.
- Lagstiftningen rörande intensivövervakning med elektronisk kontroll skall utvärderas.

5.3 Böteslagstiftningen

Böteslagstiftningen behöver ses över och beloppen behöver höjas. Högsta penningbot för ett enskilt brott är i dag 2 000 kr. Penningboten har under många år urholkats på grund av inflationen. En höjd beloppsgräns medför också större respekt för gällande regler och kan komma att motverka sådana rättsliga avarter där företag har som affärsidé att betala den enskildes böter. I detta sammanhang bör även de olika ordningsböterna ses över. Det är möjligt att en del brott inte bör bestraffas med ordningsbot, t.ex. vissa trafikförseelser.

Lägsta dagsbotsbelopp uppgår i dag till 30 kr, vilket innebär att lägsta utdömda dagsbot i dag blir 900 kr. För att stå i bättre överensstämmelse med ovan föreslagna penningbotsbelopp föreslår vi att lägsta dagsbotsbeloppet höjs.

- Höj bötesbeloppen.

6 Unga lagöverträdare

Kriminalitet eller asocialt leverne debuterar sällan i vuxen ålder. Tecknen har ofta funnits länge, många gånger i tidig skolålder. Ofta är kriminaliteten en inkörsport till missbruk, inte tvärtom. Hälften av de manliga fångarna på våra anstalter fanns redan i polisens register över begångna brott innan de fyllt 16 år. Omkring 14 procent av svenska barn har en mamma eller pappa som missbrukar. Ur denna grupp rekryteras sedan 80 procent av dem som blir kriminella och/eller missbrukare. Det är därför viktigt att samhället reagerar tydligt och tidigt, redan första gången dessa unga kommer i klammeri med rättvisan.

Överlämnande till vård inom socialtjänsten är ett misslyckande. I dag återfaller 70 procent i brottslighet efter tre år. Ett problem är socialtjänstens dubbla roll i egenskap av att erbjuda hjälp och samtidigt verkställa ett utdömt straff. I praktiken förstår vare sig socialtjänsten eller den unge skillnaden mellan dessa roller. Vi moderater menar därför att socialtjänsten skall kopplas bort från den straffande rollen och enbart inrikta sitt arbete på att lämna erforderligt stöd. För dessa unga lagöverträdare torde i stället skyddstillsyn i frivården regi vara en möjlig väg. Frivården, som är en del av kriminalvården, kan bidra med kompetens och kan sannolikt utforma ett behandlingsprogram likt dagens konsekvensprogram som i än högre grad anknyter till vad en kriminell karriär i verkligheten innebär. Dessutom kommer större likhet inför lagen att uppnås om det överförs från en kommunal till en statlig utförare. Det är också viktigt att tydligheten gentemot den unge brottslingen ökar. Kriminalvården står för att verkställa en påföljd medan det sociala arbetet ligger kvar på socialtjänsten enligt gällande lagstiftning.

- Avskaffa vård inom socialtjänsten som påföljd.

Åtterrapporeringen avseende unga lagöverträdare måste förbättras. Socialtjänsten uppvisar i dag brister vad gäller återrapporering till åklagare när den unge avbrutit eller misskött vårdplanen. Återrapporering underläts av flera olika skäl men främst är skälen hänförliga till tidsbrist och hög arbetsbörda. Även bristande rutiner för kontakt med åklagare samt okunskap om när återrapporering skall ske och hur stora avvikelser från vårdplanen som kunde accepteras är bidragande orsaker.

Vi finner dessa förhållanden oacceptabla. Det är för det första inte rimligt att återrapporeringen skiljer sig åt olika kommuner emellan och för det andra måste naturligtvis återrapporering ske vid alla former av misskötsel. För att motverka dessa tveksamheter vill vi moderater förutom att flytta över ansvaret till frivården även införa obligatoriska uppföljningssammanträden vid den domstol som dömt ut den aktuella påföljden.

- Inför uppföljningssammanträden med åklagare eller domare.

Sluten ungdomsvård är ett bra alternativ till fängelse. Emellertid finns det brister inom denna påföljdsform som måste åtgärdas. Ett stort problem är att de som döms till sluten ungdomsvård placeras tillsammans med andra unga som är tvångsomhändertagna enligt lagen med särskilda bestämmelser om

Fel! Okänt namn på

vård av unga, LVU. Denna sammanblandning har kritiserats av de unga intagna, personal och Riksrevisionsverket.

Ansvar för dem som döms till slutna ungdomsvård bör därför flyttas till kriminalvården. Kriminalvården har bäst förutsättningar att klara denna uppgift och samtidigt tydliggöra samhällets reaktion. Dessutom bidrar detta till ett helhetsansvar inom kriminalvården som vi menar är positivt. Samtidigt bör socialtjänstens ansvar tydliggöras och ansvaret för eftervården måste formaliseras.

- Slutna ungdomsvård skall vara kriminalvårdens ansvar.

Veckoslutshem bör övervägas som alternativpåföljd. Fördelen med en sådan påföljd är att skolgången inte blir lidande och den unge hålls under kontroll på helgen då de brottsliga aktiviteterna tenderar att öka. Vidare minskar möjligheterna till användandet av droger. En förutsättning för att denna påföljd skall kunna bli aktuell är att den genomförs i nära samarbete med familj, skola och socialtjänst så att den övervakande funktionen upprätthålls.

- Veckoslutshem skall införas som påföljd.

Ungdomstjänst skall vara en självständig påföljd. Ungdomstjänst fyller en viktig funktion ur ett brottsförebyggande perspektiv då den unge kan komma till insikt om vad brottsligheten kan komma att medföra för brottsoffret. Ungdomstjänsten bör därför utformas enligt principen att den unge skall reparera den skada som han/hon har åstadkommit. I enlighet med vad vi anför ovan skall ungdomstjänsten ligga under kriminalvårdens huvudmannaskap.

- Ungdomstjänst skall vara en självständig påföljd.

En annan alternativpåföljd som bör övervägas är att den unge döms till elektronisk intensivövervakning, s.k. fotboja. Fördelarna med denna påföljd är att den unge kan vara kvar i skolan och i hemmet under den tid påföljden verkställs. Med strama rutiner kan den unge hållas borta från dåliga miljöer under kvällar och helger.

- Utred elektronisk intensivövervakning, s.k. fotboja, som påföljd för unga brottslingar.

Tidig upptäckt är mycket viktigt för att komma till rätta med ett begynnande narkotikamissbruk bland unga. Den som just prövat eller börjat använda droger lyssnar oftast inte på förmaningar och vill helst inte erkänna sitt missbruk. Därför är det viktigt att kunna få fram fakta om droganvändning. Drogtester får i dag göras om föräldrarna samtycker, men alla har inte detta föräldrastöd, exempelvis om föräldrarna själva missbrukar. För att kunna ge den hjälp ungdomar behöver bör därför polisen få rätt att besluta om blod- och urinprov även för dem som har fyllt tolv år, när misstanke föreligger om att den unge använt narkotika.

- Tillåt drogtester på unga från tolv års ålder.

7 Utländska brottslingar

7.1 Utvisning på grund av brott

Många av de dömda som är intagna på fängelserna är utländska medborgare. Av dessa utländska medborgare är cirka 25 procent dömda till utvisning efter avtjänat straff. Den som döms till fängelse får utvisas om det finns en risk att han fortsätter sin brottsliga verksamhet eller att brottet är så pass allvarligt med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som uppstått för enskilda eller allmänna intressen. Vidare finns det begränsningsregler som tar sikte på utlänningens levnadsomständigheter, barn, övriga familjeförhållanden och hur länge han har vistats i Sverige. Har den dömda permanent uppehållstillstånd och har varit bosatt i Sverige i minst fem år får han utvisas endast om det föreligger synnerliga skäl. Denna lagstiftning som återfinns i utlänningslagen gör att domstolarna är tämligen restriktiva med att fatta beslut om utvisning på grund av brott.

Vi vill uppmärksamma att familjerättsliga hänsyn ofta riskerar att förvärra situationen för brottsoffret, vilket i synnerhet gäller de brottsoffer som varit utsatta för hedersrelaterad brottslighet.

En annan effekt av nuvarande lagstiftning är att en man som slår sin fru kommer att få stanna om de har gemensamma barn. Det finns till och med fall där gärningsmannen slagit sina barn men ändå tillåtit stanna med hänsyn till barnens behov av en far.

Det är även intressant att notera att 70 procent av utländska medborgare har fått fängelsestraff som överstiger två månader och 40 procent är dömda till straff som är längre än sex månader². Trots detta är det endast cirka 25 procent som också skall utvisas efter avtjänat straff. Beträffande asylsökande personer saknas statistik³. Asylenheten på Migrationsverket anger att myndigheten inte har några noteringar om vilka asylsökande som avtjänar fängelsestraff i Sverige.

² Kriminalvårdens officiella statistik, KOS 2003 avsnitt 4:14.

³ Enligt Riksdagens utredningstjänst dnr 2004:2513.

Fel! Okänt namn på

Antal till fängelse dömda utländska medborgare, som intagits i anstalt åren 2000–2004 och inskrivna den 1 oktober åren 1999–2003

	2000	2001	2002	2003	2004
Nyintagna	2 304	2 306	2 693	2 735	3003
<i>procent nyintagna</i>	25	25	26	26	26
Därav med utvisning	447	483	605	599	760
<i>procent med utvisning</i>	19	21	22	22	25
Inskrivna 1 oktober	1 211	1 307	1 390	1 458	1460
<i>procent inskrivna</i>	28,4	27,4	27,4	27,4	25,5

Källa: Kriminalvårdens officiella statistik, KOS, 2004.

Vi moderater vill därför skärpa reglerna för utvisning för den som blivit dömd till fängelse. Den utländske medborgare som har blivit dömd till fängelse skall utvisas om det inte föreligger *särskilda skäl* mot utvisning. Utvisning skall således ske oavsett om det föreligger risk för fortsatt brottslighet eller brottets allvarlighet. Vidare bör begränsningsreglerna skärpas så att mindre hänsyn tas till den enskildes familjeförhållanden och levnadsomständigheter.

7.2 Allvarlig brottslighet

Grov brottslighet är ett gissel för samhället som medför stora kostnader och stort personligt lidande. Inte sällan är brottsligheten organiserad och med internationell anknytning.

För att på ett tydligt sätt visa att Sverige inte är en fristad för grova brottslingar vill vi införa en mycket stark presumtion för utvisning för den som begått grova brott. Av de utländska medborgare som döms till fängelse är cirka 14 procent dömda till strafftider som överstiger två år. Vi menar att den som har gjort sig skyldig till brott som inte ger lindrigare straff än två år eller har ett straffvärde som överstiger två år skall utvisas om det inte föreligger synnerliga skäl. För denna typ av brottslighet menar vi att någon begränsning i tid för hur länge brottslingen har bott i Sverige inte skall finnas. De som är dömda till fängelse och utvisning skall i största möjligaste mån avtjäna sina straff i hemlandet. Vi vill därför intensifiera arbetet med att överföra fångar till deras hemländer.

Det skall poängteras att strängare utvisningsregler inte påverkar reglerna kring hinder för att verkställa en utvisning, t.ex. om den enskilde riskerar tortyr. Sverige skall leva upp till mänskliga fri- och rättigheter.

- Lagstiftningen avseende utvisning på grund av brott skall skärpas.

8 Vissa övriga frågor

Moderat påföljdspolitik kommer att innebära avsevärda förändringar vad gäller utdömda påföljder. Vi menar att påföljdssystemet i högre grad kommer

Fel! Okänt namn på

att överensstämma med medborgarnas förväntningar. Emellertid kommer våra förslag inte att rätta alla obalanser i systemet. Det finns brott för vilka straffskalorna behöver justeras för att rimliga resultat skall kunna nås. Ett exempel på detta är brottet olovlig körning vars straffskala omöjliggör frihetsberövande åtgärder. Detta får till följd att polis och även åklagare känner maktlöshet inför brottstypen då det inte är ovanligt att en och samma person rapporteras flera gånger i veckan. De individer som kör utan körkort är dessutom ofta svåra att få tag i, vilket medför att domstolar inte lyckas delge dem stämning, vilket i sin tur leder till att brotten preskriberas. Frihetsberövande åtgärder mot de personer som kör vanemässigt trots avsaknad av körkort kommer sannolikt att få betydande effekt, och dessutom kommer trafiksäkerheten att höjas.

Det finns emellertid anledning att se över även andra straffskalor där möjligheten till frihetsberövande åtgärder kan anses motiverade främst med hänsyn till brottsutvecklingen för den enskilda brottstypen. Exempelvis kan nämnas skadegörelsebrottet som på grund av klotterproblematiken redan fått en förändrad straffskala för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder. Detta är en indikation på att påföljder regelbundet måste ses över för att anpassas till rådande verklighet. Som exempel kan nämnas drograttfylleri som oftast bedöms som rattfylleri av normalgraden, varför frihetsberövande åtgärder inte kan företas trots att beteendet är mycket trafikfarligt.

- Straffskalan för grov olovlig körning skall höjas till ett år.
- Straffskalorna skall ses över för att se om det är fler straffskalor som behöver justeras för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder.

Stockholm den 4 oktober 2005

Beatrice Ask (m)

Jeppé Johnsson (m)

Hillevi Engström (m)

Anita Sidén (m)

Cecilia Magnusson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)

Bertil Kjellberg (m)